

**КУЛЬТУРНО
МИСТЕЦЬКІ
ОБРІЇ
2016
ЧАСТИНА
ПЕРША**

3. Фуко М. Интеллектуалы и власть : Избранные политические статьи, выступления и интервью / Мишель Фуко ; пер. с франц. В. М. Смирнова под общ. ред. В. П. Большакова. — М. : Праксис, 2006. — Ч. 3. — 320 с.

4. Шмитт К. Номос земли / Карл Шмитт ; пер. с нем. — СПб. : Издательство «Лань», 2008. — 670 с. — Сер. : «Civitas Terrena».

5. Follis K. S. Building Fortress Europe. The Polish-Ukrainian Frontier / Ewa Lina S. Follis. — Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 2012. — 396 p.

Ніна ШАНОВСЬКА

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА ПЕРШОЇ КИЇВСЬКОЇ БІЕНАЛЕ

Кожна мистецька подія, а тим паче така як бієнале, має на меті «достукатися» до свого глядача. Мистецтво не може існувати само по собі, воно має мати глядача, людину, яка сприймає або не сприймає те що бачить, а головне в результаті побаченого, мистецтво має нашоствхнути особу до осмислення. Головна мета мистецтва змусити людину замислитися, побачити, почути та озвучити свою думку. Для того, щоб пересічний відвідувач, професійний художник, знавець мистецтвознавств могли поділитися своїми враженнями та емоціями, та краще зрозуміти мистецтво існують дискусійні платформи.

Так склалося, що сьогодні на території мистецтва обговорюються явища світового масштабу та значення. З одного боку, мистецтво вийшло за свої межі та перетворилося на окрему науку, предмет для філософських дискурсів, що покликані описати та пояснити соціальні та культурні феномени. З іншого — мистецтво в певному прояві стало втіленням ідеї про «мильну бульбашку», штучно створеною забавкою сильних світу цього. Якщо прийняти такий умовний поділ, можна артикулювати, що саме від вибору, який ми розглядаємо інститут мистецтва, залежить майбутнє суспільства.

Ідеологом дискусійної платформи Першої Київської бієнале сучасного мистецтва було призначено Катерину Дяголь. Вельми відома кураторка та історик мистецтва, професор кількох університетів США та Європи, автор багатьох проєктів та редактор розділу «Мистецтво» найпопулярнішого російського інтернет-видання OpenSpace — Катерина дуже добре знайома з українською ситуацією, що дозволило їй скласти програму дискусійної платформи, враховуючи локальний контекст.

Темою дискусійної платформи Arsennale-2012 став: «Що це і чого не має бути? Мистецтво після кінця світу». Така тема вочередну

пропонує замислитися над тим, що є тією межею, до якої підійшло суспільство. Який вектор може задати йому мистецтво. Адже сучасне мистецтво в останні роки перетворилося на безкінечне виробництво, навіть перевиробництво, і некомерційне («бієнальне») мистецтво вже мало відрізняється від комерційного («галерейного»): те, й інше скоріше дає відповіді (більш-менш витончені, більш-менш парадоксальні), ніж ставить запитання. Мистецтво сприймається надто миттєво, воно перестало відрізнятися від тієї величезної маси видовищної культури, яка оточує нас. Відтак на сьогодні є дуже важливим перейти в реєстр обговорення, зупинитися, подумати, що нас очікує. Можливо, мистецтво зараз кардинальним чином змінюється, але перманентна виставковість не дає нам часу над цим замислитися.

Співкуратором виступив редактор журналу «Критика політична» та співредактор книги «Мистецтво після кінця світу», що супроводжує дискусійну платформу, Олексій Радинський.

Він наголосив, що одна з головних передумов дискусійної платформи — піддати сумніву речі, які здаються очевидними, коли ми говоримо про мистецтво. Тривалий час мистецтво розглядалося як само собою зрозуміле благо: «чим більше мистецтва — тим краще». Проявом такого мислення є феномен бієнале, який зрештою відбувся і в Києві. Ставлення до мистецтва як до необхідного суспільного блага небезпечно в першу чергу тим, що воно не враховує основну суспільну функцію мистецтва — підірвати наявні, усталені в соціумі уявлення. Дискусійна платформа в структурі бієнале є чимось на кшталт надбудови, спостережного пункту, за допомогою якого ми можемо дистанціюватися від того, що відбувається, та поставити собі питання: чи є сучасне мистецтво тим, за що себе видає?».

Дискусійна платформа Першої Київської бієнале сучасного мистецтва пройшла у форматі серії дискусій, лекцій, воркшопів, семінарів а також фінального публічного круглого столу, що відбувся в квітні 2012 року. Також була опублікована книга-каталог «Мистецтво після кінця світу», яка і стала підсумком усієї програми платформи.

Склад учасників програми безапеляційно говорить про високий рівень дискусійної платформи: всесвітньо відомі мистецтвознавці, філософи, соціологи, митці запропонували до уваги зацікавлених предмети своїх досліджень, вибудовуючи дискусію навколо питань платформи. Достатньо зазначити хоча б Бориса Гройса — одного

з провідних філософів сучасності, на роботи якого його спирається чи не кожен другий теоретик та мистецтвознавець світу. Або Зигмунд Баумана — соціолога, відомого дослідженнями наслідків глобалізації для людини та суспільства. Співзасновник та редактор часопису e-flux Антон Відокль, критики Геральд Раунінг та Саймон Шейх — географія учасників охоплює чимало країн світу.

Протягом роботи Першої Київської бієнале у рамках дискусійної платформи пройшли лекції таких визначних осіб, як:

Саймон Шейх (критик, куратор, професор і координатор програми критичних досліджень Художньої академії Мальмьо, Швеція);

Антон Відокль (художник і куратор, співзасновник і редактор часопису e-flux, США);

Франко Берарді (провідний італійський філософ медіа, автор книжок «Після майбутнього», «Душа працює: від відчуження до автономії», «Ненадійна рапсодія» та багатьох інших, Італія);

Борис Гройс (художній критик, теоретик медіа, автор книжок «Gesamtkunstwerk Сталін», «Влада мистецтва», «Комуністичний постскриптум», куратор російського павільйону на 54-й Венеційській бієнале, Німеччина);

Рената Салецл (філософ, соціолог, професорка Лондонської школи економіки, авторка книги «Збочення любові та ненависті», Велика Британія — Словенія);

Зигмунд Бауман (видатний соціолог, професор соціології університету в Лідсі, Велика Британія; лауреат премії ім. Т. Адорно, автор багатьох книжок, серед яких — «Глобалізація. Наслідки для людини та суспільства», «Плинна сучасність», Велика Британія — Польща);

Борис Буден (письменник, критик, автор книжок «Перехідна зона: про кінець посткомунізму», «Вавилонська яма», Хорватія — Німеччина);

Ілля Будрайсткіс (художник, історик, активіст, член редакції «Художнього журналу», Росія);

Артем Магуна (доктор філософії Мічиганського і Страсбурзького університетів, доцент факультету політичних наук і соціології Європейського університету в Петербурзі, викладач Смольного інституту вільних мистецтв і наук, учасник робочої групи «Что делать?», Росія);

Геральд Раунінг (філософ, художній критик, член редакції журналів transversal і kulturrisse, автор книжок «Мистецтво і революція», «Тисяча машин», «Критика креативності», Австрія — Швейцарія);

Славомір Сераковський (соціолог, головний редактор журналу та видавництва «Політична критика», Польща — Україна, учасник Польського павільйону на Венеційській бієнале 2011 р., Польща);

Оксана Тимофєєва (філософ, редакторка журналу «Новое литературное обозрение», дослідниця у Jan van Eyck Academy, Нідерланди, учасниця робочої групи «Что делать?», Росія — Нідерланди);

Себастьян Чіхоцький (куратор Музею сучасного мистецтва у Варшаві, куратор Польських павільйонів на Венеційській бієнале 2007 і 2011 рр., Польща);

Василь Черепанін (керівник Центру візуальної культури Києво-Могилянської академії, редактор української версії журналу «Політична критика», Україна).

Олена КАЦАЛАП

МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ 1920-х — У 1930-х РОКАХ

Музично-театральне життя України наприкінці 1920-х — у 1930-х роках протікало на тлі суперечливих і складних політичних подій, які певним чином вплинули на перебіг, характер та якість мистецьких процесів, що відбувалися в цей період. У середині 1920-х воно отримало нове дихання завдяки впровадженню в СРСР нової економічної політики (НЕП), що тривала з початку 1922 по 1928 рр. [3]. Ці роки відзначилися поживленням у соціальному, економічному і культурному житті, а також намаганнями реалізувати національну ідею в умовах відносної політичної лібералізації. Вагомою подією цього періоду в музично-театральному житті України стало утворення в рамках проходження процесу «коренізації» українських державних оперних театрів. 3 жовтня 1925 р. в Харкові — тодішній столиці Радянської України — було відкрито Українську державну столичну оперу, директором якої став актор і режисер С. Каргальський. У 1926 р. Київський оперний театр також набув статусу державного, отримавши назву «Київська державна академічна українська опера». З метою координування діяльності національних оперних театрів трьох великих міст — Харкова, Києва та Одеси, урізноманітнення оперного репертуару шляхом обміну виконавськими складами цих театрів, згідно з рішенням Ради Народних Комісарів УРСР було створено Об'єднання державних українських